

سرابِ صلح: نقش ترکیه در پروسه صلح افغانستان

عمران خان، نخست وزیر پاکستان بروز جمعه، ۴ جنوری سال روان میلادی با رجب طیب اردوغان، رئیس جمهور ترکیه دیدار کرده است. در این دیدار اردوغان از تدویر نشست سه جانبه میان افغانستان، پاکستان و ترکیه در ماه های آینده خبر داد. در ضمن، قرار برخی گزارش ها، روابط و همکاری های نظامی میان ترکیه و پاکستان طی سال های اخیر بهبود یافته است.

سفر عمران خان به ترکیه درست زمانی صورت می گیرد که گفتگوهای صلح با طالبان از سوی امریکا به رهبری زلمی خلیل زاد به پیش برده می شود. چنان که، بتاريخ ۱۷ دسامبر ۲۰۱۸م در نشست ابو ظبی، زلمی خلیل زاد یکجا با دولت های امارات متحده عرب، قطر، عربستان سعودی و پاکستان با نماینده گان طالبان گفتگو کردند. قرار برخی گزارش ها، عاصم منیر، رئیس استخبارات پاکستان (آی اس آی) نیز درین نشست حضور داشت. در واقع حکومت پاکستان زمینه حضور نماینده گان نظامی طالبان را نیز درین نشست هم آهنگی کرده بود.

نشست صلح با طالبان به سرحدی مخفیانه به پیش برده می شود که حتی تا هنوز یک قطعه تصویری ویا نوار ویدیویی از ملاقات طرفین به رسانه ها درز نکرده است. در نشست ابوظبی، نماینده گان حکومت افغانستان نیز به امید اینکه پس از ختم نشست فرصت ملاقات با طالبان را دریافت کنند، برای ساعت ها در سالون انتظار چشم به راه ملاقات با آنان بودند، ولی طالبان هر نوع ملاقات با دولت افغانستان را رد کرد.

با بررسی و تحلیل اوضاع جاری، چنین به نظر می رسد که امریکا تا اکنون پیشرفت قابل ملاحظه ای را در پروسه صلح با طالبان احساس نکرده است. ازین رو، پاکستان را من حیث مهره کلیدی که نقش اساسی را در پروسه صلح ایفاء کند وارد میدان ساخته است تا گفتگوهای صلح را به هر قیمتی که شود به نتیجه قناعت بخشی که امریکا آن را می خواهد، برساند. به همین ملحوظ، پس از نشست ابوظبی، 9

میلیارد دالر را به نحوی رشوت سیاسی به پاکستان وعده داده شده که 6 میلیارد آن را عربستان و 3 میلیارد دیگر را امارات به پاکستان پرداخت خواهند کرد.

دولت افغانستان این مسئله را بخوبی درک کرده است که درین روند به یک پرتزۀ ناکارآمد مبدل شده است؛ همان بود که، دفتر شورای امنیت ملی افغانستان پس از سفر ابو ظبی طی اعلامیه‌ی بیان داشت که هیچ کسی (هیچ کشوری) حق ندارد در مورد صلح افغانستان تصمیم بگیرد بجز حکومت افغانستان. این کاملاً هویداست که آجدای اجرائی و پلان عملی صلح با طالبان توسط پاکستان در تباری مستقیم با امریکا طرح ریزی گردیده و به پیش برده می‌شود.

ازین که امریکا بطور عجولانه می‌خواهد موضوع صلح با طالبان را یک طرفه بسازد، به انجام معامله با پاکستان رو آورد زیرا پاکستان ظرفیت انجام این ماموریت را دارد؛ همانطوری که، در سال ۲۰۰۱م، حکومت پاکستان هم گروه طالبان را با امریکائیان معامله کرد و نیز برای اشغال افغانستان زمینۀ عبور نیروهای ناتو و امریکائی را از خاک پاکستان از طریق بندر کراچی فراهم ساخت. سفر عمران خان به ترکیه نیز یک بخشی این آجندا می‌باشد و احتمال می‌رود که مقامات بلند رتبه پاکستانی در آینده‌ها بمنظور جلب همکاری‌های سیاسی و تخنیکی به کشورهای منطقه رفت و آمدهای بیشتری نمایند.

از طرفی دیگر، سفر دیپلوماتیک مقامات بلند رتبه پاکستان به کشورهای منطقه جهت اطمینان دهی به آنان از توافق انجام شده پیرامون پروسۀ صلح میان امریکا و پاکستان نیز می‌باشد و برای آنان اذعان می‌گردد که توافق ایجاد شده به هیچ صورت منافع ملی کشورهای منطقه را صدمه نمی‌زند.

در واقع، روند فعلی که تحت عنوان «صلح با طالبان» به پیش می‌رود یک پروسۀ کاملاً امریکائی بوده که نقش مرکزی آنرا امریکا در تباری قاطع کشورهای منطقه از قبیل پاکستان، عربستان سعودی، ازبکستان، امارات متحده عرب، قطر و ترکیه به عهده دارد. بناء در شرایط فعلی به نظر نمی‌رسد که امریکا قصد این را داشته باشد تا حکومت ترکیه را به شکل فعال وارد پروسه صلح کند، اما ممکن از آن بعنوان طرف دار و حامی پروسۀ صلح در افغانستان استفاده سیاسی و تخنیکی نماید. چون ترکیه مثل پاکستان، ایران و روسیه نفوذ آنچنانی بالای بخشی از گروه طالبان ندارد.

از طرف دیگر، نباید فراموش گردد که ترکیه در تطبیق برنامه‌های استعماری (امریکا) در شرق میانه و آسیای مرکزی بطور جدی دخیل می‌باشد؛ بناء، امریکا معامله‌گران و مکاران سیاسی دیگری دارد تا برنامه‌های استعماری و روندهای غربی را نسبت به ترکیه به وجه احسن به پیش ببرند. البته، امریکا از ترکیه در قضیۀ سوریه استفاده ابزاری کرد، ولی این فرصت در افغانستان مساعد نیست. چون تنیدگی سیاسی میان افغانستان و ترکیه به سرحدی وجود ندارد که در پروسه صلح نقش برارنده داشته باشد.

مسلم بغلانی